

Чорний квадрат

КУПИТИ

Невгамовно винахідливі, дотепні, націлені на пустощі, вірші з Black Square настільки приємно читати, що дуже легко недогледіти, яка глибока їхня серйозність та які вони складні та темні. Домбровський частково - душа товариства, частково - метафізик з тягарем на серці та протиставляє ці дві сторони як професійна комедійна команда, схильна до афоризмів та філософських мудрувань. «Все було би нестерпним, якби я/ безперервно не був іншим» пише він та звертається до постійно мінливої природи ідентичності; залишаючи нас вдячними за те, що він був самим собою достатньо довго, щоб написати цю блискучу, незабутню книгу.

Тімоті Донеллі

ТАДЕУШ ДОМБРОВСЬКИЙ
ЧОРНИЙ КВАДРАТ

вибрані вірші

Meridian Czernowitz

ТАДЕУШ ДОМБРОВСЬКИЙ
ЧОРНИЙ КВАДРАТ

вибрані вірші

*У перекладі Василя Лозинського, Остапа Коня,
Остапа Сливинського та Маріанни Кіяновської*

Упорядкував Василь Лозинський

ББК 84(4Пол)6-5
Д 661

Tadeusz Dąbrowski

Д 661 **Тадеуш Домбровський. Чорний квадрат.**

Упор. Василь Лозинський; Перекл. з польськ. Василь Лозинський, Остап Кінь, Остап Сливинський, Маріанна Кіяновська; Худ. оформлення Леся Хоменко. – Чернівці: Книги – XXI; Meridian Czernowitz, 2013. – 128 с.

ISBN 978-617-614-051-1

Видання здійснене за фінансової підтримки
Польського Інституту у Києві

та на замовлення
Міжнародної літературної корпорації
Meridian Czernowitz

Translation partially funded as part
of the SAMPLE TRANSLATIONS ©POLAND Programm
Переклад частково профінансований
у рамках програми SAMPLE TRANSLATIONS ©POLAND

© Tadeusz Dąbrowski, 2005-2013
© Василь Лозинський, Остап Кінь, Остап Сливинський,
Маріанна Кіяновська, переклад українською, 2013
© Леся Хоменко, репродукції картин, 2013
© Василь Лозинський, упорядкування, 2013

ЗМІСТ

/

Те Деум

Чотирикутник (О.К.) /9/

**** Живий не зрозуміє померлого померлий зрозуміє (О.К.) /10/*

Здихання /11/

Ессе homo /12/

**** Скільки разів я в житті помирав – годі сказати (О.С.) /13/*

ід (О.К.) /14/

Зоологічний трактат (з суспільним заангажуванням) /15/

світло /17/

альфа і омега /18/

камінець /19/

**** Бог не відійшов – як хотіла Сімона (О.К.) /20/*

Молитва (робочий файл) /21/

Вірю протягом усієї доби (О.К.) /22/

Інша частина правди (О.К.) /23/

Відмивання брудних грошей (О.К.) /24/

**** До небесного царства не потрапить той /25/*

Вечір поезії (О.С.) /26/

(...) /27/

Паперівка /28/

Фрагменти мови закоханого /29/

Запізно для чогось, зарано для нічого (О.К.) /30/

**** Я переніс тебе нехотячи на руках зі стриптиз- /31/*

Нічний птах (О.К.) /32/

Нічний вірш /33/

Модель /34/

Вірш еротичний позачасовий /35/

Переміщення у бік червоності /36/

Роздільність /37/

Агнешці (О.К.) /38/

**** Я відмежований собою, тобою, і /39/*

Похід по пелюшки /40/

**** Це перший рядок. Цей рядок не має значення. (О.К.) /41/*

Чорний квадрат

**** Тридцятирічний хлопець свято переконаний /45/*

**** Я зісканував своє фото з першого класу /46/*

Пестощі /47/

**** Радій, що ти маєш тіло, тіло, яке говорить (М.К.) /48/*

Сучасний вірш /49/

**** Коли я бачу мерця, який лежить і не дихає /51/*

**** Моя мама просила після твоєї смерті про (О.К.) /52/*

**** Якщо ти є досі собою, то точно сумуєш (О.С.) /53/*

Орфей і Евридик (О.К.) /54/

**** У іншій кімнаті лежить батько, читає перед сном (О.К.) /55/*

**** Немає любові більшої ніж (М.К.) /56/*

Різниця (М.К.) /57/

**** Слово яблуко не містить у собі ніякої правди /58/*

**** Трава могла б крякати, та шумить – мовчить. /59/*

**** Поміж відпливом думок і припливом (М.К.) /60/*

**** Презентація тому віршів священника-пробоща в його /61/*

**** чи існує ще поезія? – питає під кінець /62/*

Майже (О.К.) /63/

**** Літають тут безперервно ці Ікари, я вже /64/
*** П'ятниця: ходжу містом, чиєї гармонії /65/
Великий Адронний Колайдер /66/
*** Боже, великий Незграбо, знову хотів Ти розвантажити /67/
Якби (О.К.) /68/
Я прогавив свій момент /69/
*** Добро і зло перестали в мені сперечатися, вирости, /70/
слово /71/
*** чим відрізняється /72/
у саму ціль (О.С.) /73/*

/

Поміж

*Вірш без таємниці /77/
*** Я – один з десяти /78/
*** Я ходжу Нью-Йорком, і ані живої душі /79/
*** Я гадав, що діра на місці Ворлд Трейд Сентер більша /80/
Нотатки з музею /81/
*** Професоре Гарварду на пенсії /82/
Starry Night /83/
Швеція /84/
Блазень /85/
Слоїки /86/
Лист до сплячої дружини /87/
Переробка /88/
*** – Мій старий гребеню, роками ти супроводжував мене /89/
*** Жив собі чоловік, який ані не тішився /90/
*** Ця мить перед сном, коли непрохано приходить /91/
*** Я зрадив, але з іншої скриньки, тож якщо з неї вийду /92/*

Криниця /93/

*** Я хотів їх врятувати як найбільше з пожежі /94/

*** За вікном падає дощ. У іншій частині міста /95/

*** З поезією є так: випливаєш у море /96/

*** Священик з Кальмару публічно зізнався, що не вірує /97/

*** Довгим коридором іде хірург, щойно /98/

Зимове світло /99/

Крізь вікно /100/

*** Потяг мчить: дерева проминають як жителі /101/

Він, Вона, Воно /102/

*** Чому саме це зимове пообіддя /103/

Леся Хоменко. Райдужні перспективи. /105/

Поезія, як вона може бути в реальному. Василь Лозинський /113/

Про авторів та перекладачів /121/

Про Тадеуша Домбровського /126/

Переклади без позначок – Василь Лозинський

Решта згідно з монограмами:

О.К.: Остап Кінь

М.К.: Маріанна Кіяновська

О.С.: Остап Сливинський

\\

Те Деум*

* Від *лат.* «Te Deum laudamus» – «Тебе, Бога, хвалимо» (тут і далі прим. перекладача).

Чотирикутник

*Надійшла твоя доля для тебе,
о мешканце Краю*

Книга пророка Єзекіїля 7:7*

Автівки стікають як краплі по шнурку шосе,
потім зненацька просочуються в секції і двори,
залізобетонні сади гіпермаркетів. Вода

нічого не відмиває, нав'язливо бубонить у скроню, шукає
вертикаль; крапля питає в краплі дорогу.
Я повертаюся в інший бік, тут голі дерева

згинаються, немов хочуть молодими гілками
підоперти опорну стіну неба, на якій довгоносики
вміло удають птахів і патьоки настільки ж

цікаво розтікаються в якусь штучну квітку.
Я встаю, прокидаюся, вмикаю телевізор; світ
повертається до початку.

О.К.

*Цитування з Біблії у перекладі Івана Огієнка.

* * *

Живий не зрозуміє померлого померлий зрозуміє живого і його нерозуміння.

Живий так сильно не вірить у небеса що якщо би йому запропонували вічно сидіти у кріслі

з примусом витріщатися на екран з якого він витріщався би на себе що витріщається – він пішов би

на це. Але якщо би небеса мусили бути малими але надійними як труна він також би погодився. Якщо б

померлий захотів оповісти живому як є насправді він мусив би

мовчати.

О.К.

Здихання

Вбивство комара приносить мені задоволення,
смерть канарки, як на мене, тема для доброго вірша, смерть пса
однозначно змушує до більш людських

роздумів. Не зловживаймо нашою великодушністю
до тварини, котра несподівано вміло
вдає, що має душу. Нам приємно

перераховувати наш вік на вік пса,
і далі – кількість псячих життів, що припадають на наше
життя. Упродовж цих років мені вдалося повірити,

що я прив'язався, траплялося навіть –
я пестливо повторював, що кохаю тебе, часом
людині трапляються такі речі. Зараз

я впізнаю себе у твоїх гаснучих очах, псе,
ми прожили з тобою понад вісімдесят
псячих літ, тільки на відміну від тебе я воскресну з мертвих

ще принаймні декілька разів. Для тебе
світ закінчиться, для тебе, азоре, шарику, барсе,

яка іронія – помираю я.

Ecce homo

Я стою на колінах весь час (хоча інші то клячуть,
то встають), щоб улестити Тебе своєю покорою (насправді
ж – у мене болять коліна). Зупинка
третя; Ти падаєш долі за мене, за мої гріхи,

за мої грішки, це недоречно, непристойно
і по-свинськи, який сором, що Ти так страждаєш за
мою безсоромність, ледарство, статеві контакти
з самим собою, під оком ночі, під простирадлом,

(завдяки ньому Ти не бачиш з-понад дверей усього).
Зупинка сьома; якби Ти принаймні падав під
тягарем якоїсь порядної смерті,
яку б я заподіяв безневинному, проте

нічого подібного, Ти вмираєш за мої нескромні думки,
за кишенькові, витрачені на пиво та цигарки, за
прокляття, гіфи, джіпеги, емпеги, вебками, жовті
плями на піжамі, проїзди зайцем.

Зупинка дев'ята; і єдине, що могло б звільнити
мене від сорому, це не дозволити Тобі померти. Так.

* * *

Скільки разів я в житті помирав – годі сказати,
але помирав, безумовно. Сьогодні мене
зачепив трамвай, і я стрів власну смерть; тіло
лежить біля колії, а я йду собі далі

алеєю поміж лип. Чи дев'ять літ тому,
коли на велосипеді потрапив під священникове
пежо, розбивши шибку потилицею –
хіба не ухилився від смерті? Чи той семилітній

хлопчик, що проходжався краєчком даху,
і його врятувала спасенна судома
правої литки – хіба ж він не залишив власний
труп унизу? Пам'ятаю десятки таких смертей,

а скількох із них я не помітив? Здається,
роками здіймаюсь на щораз вищі поверхи
неба. Але ось віднедавна мене охоплює ляк,
що вмирання колись та скінчиться. Бо ж як

мені знати, чи та несподівана тьма – тепер, коли
я підводжусь, упавши, й намагаюсь обтрусити пилюку,
та тьма, у якій дерева ростуть корінням угору –
це пекло чи небо пізнього грудневого

пообіддя?

О.С.

ід

Той, що допомагає мамі нести покупки,
і той, що сидить біля будинку і цмулить пиво.

Той, що говорить батькам *добраніч* поцілунком,
і той, кого любить за наукову стипендію
фантастична мулатка з ескорт-сервісу.

Той католик, що мріє, щоб під час вознесіння
задерлася спідниця молодиці, що клячить перед ним.

Той, що заходить на порнографічні сайти,
і той, що надсилає у мережеві небеса
кілька до болю відкритих подруг з університету.

Якщо б вони зустрілися в крамниці, кіно або ліфті,
то перелякалися б до смерті. На щастя світ

є надто малим для цього, а з кожною годиною,
хвилиною, секундою, здається, стає ще
меншим.

О.К.

Зоологічний трактат (з суспільним заангажуванням)

*Свідчення зловмисників нагадували переказ
фільму, в якому вони мали б виконувати головні ролі.*
Новини

Мавпами опікується «Кредит Банк».
Табличка в зоопарку

1.

Уважно приглядаюся до опублікованих в пресі
облич bestialних вбивць і знову
доходжу до висновку, що Бог знає, що робить.

В їхніх рисах я шукав виправдання
для твердження: *Злий ваш погляд, зло
тупою металевою ручкою виписане на ваших лобах.*

– не знайшов. За цими портретами могли б
з таким самим успіхом ховатись молоді клірики, отож

проповідник не брехав: *Усіх чекає небо,
хто засуджує зло, а не людину.*

2.

Наступного дня іду з родиною в зоопарк. Як завжди
біля мавп з'являється клопітке почуття близькості,
коли поглядом зустрічаюся з поглядом шимпанзе,

яким колише трансовий ритм самотності.
Неначе сам диявол сотворив мавп, щоб звести нас
у подібності, але можна і по-іншому: мавпа

то бічне (гірше) відгалуження в еволюції людини.
Однак чи шимпанзе застрілив би п'ятеро
працівників Кредит Банку? Не думаю, хіба

що для забави, і в зоопарку.

СВІТЛО

Подумай про сітку, яка перестає існувати
в міру того, як ти приближаєшся до неї. Перш ніж відчуєш
її холод, а потім впертість, на хвилю тобі здасться,
що ти вільний. Подумай про щілину для ключа, про око
вічка, яке бачить усе, а навіть більше.
І подумай про свою повіку, про свою душу
причасну одразу за зірницею.

альфа і омега

Досі йшлося про те, щоб виходити
з себе і бачити сповна, ставати таким чином
віч-на-віч зі своїм справжнім становищем.

Бути на крок збоку і на крок попереду,
дивитись на себе, того, хто дивиться, спостерігати того, хто
спостерігає, відтак писати того, хто пише.

Мене побільшало, хоча я відчував, як мене меншає,
і навпаки. Ознайомився ледь не з усім, та
не пізнав нічого; зайнятий собою я відійшов

далеко від того, який був, є і прийде
день, коли він напише нескінченну поему
про вас.

камінець

Ти був посередником у справі комп'ютера
Атарі і скутера Ямахи моєю втечею
від важливих занять хоча й не таких вже важливих

як Ти бував душем між Марією
і якоюсь іншою Магдою а потім навіть засобом
контрацепції (не обов'язково ефективним)

віршем був Ти завжди аж сьогодні підчас
вечірньої хресної дороги крізь квартал
я по-справжньому відчув Тебе у гострому

камінці на який я клякнув спершу нехотючи
а відтак вже навмисне і з яким я хотів пройти
проклякнуту решту зупинок та був вмурований він

в хідник

Вірю протягом усієї доби

*я не вірю
я не вірю від прокидання
до засинання*

Тадеуш Ружевич

Я був п'яний, коли п'яний Плюшка
запитав, що спонукає мене вірити у Бога.
Плюшка сказав, що не вірить у
що-небудь вище за нього.

Я справді хотів засипати
Плюшку мільйоном блискучих
доказів існування Бога,
але до голови прийшло мені

це: Плюшка, ти віриш або ні.
Згодом я заснув. Мені наснився вірш.
Вірш складався точнісінько
з вищеописаного діалогу

та аргументу, в якому було все.
Я подумав уві сні,
що запишу все вранці. Але
вранці все забув. Забув отой

останній рядок, який я вірю,
що ІСНУЄ.

О.К.

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію
книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ